

УДК 636.1:636.082

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КОНЯРСТВА НА ТЕРНОПІЛЬЩИНІ

Рецензенти: зав. лаб. конярства Скалюк І.М.; канд. с.-г. наук Ткачова І.В.

М.С. Власюк, Т.М. Рущинська
Тернопільський інститут АПВ УААН

Представлено аналіз скорочення племінного та робоче-користувального конепоголів'я у господарствах Тернопільської області. Племінне конярство представлене конезаводом Нагірянської філії ЗАТ НВП «Райз-Агро», що займається розведенням коней трьох порід, державною стайнею та трьома племрепродукторами. У двох із них розводять коней української верхової породи, а в третьому – новоолександрівської вагозвної. Запропоновано робоче-користувальне поголів'я покращувати жеребцями-плідниками новоолександрівської вагозвної, торійської і латвійської порід.

Ключові слова: племінне конярство, кінний завод, племінний, кінний репродуктор, українська верхова порода коней.

Станом на 1 січня 1995 року в господарствах Тернопільської області працювало 16 племгосподарств, у т.ч. кінний завод, Державна заводська конюшня і 14 племрепродукторів. Усього вирощувалось 8 порід племінних коней з поголів'ям 822 коней, у т.ч. 239 племінних жеребців-плідників, із них 59 голів у племпідприємствах. Крім того, в господарствах області працювало ще 289 доморощених жеребців-плідників та 6630 кобил ст. 3-х років, від яких було одержано 2484 лошат, що становило на 100 кобил по 35 лошат.

Нині, станом на 1 січня 2009 року в господарствах області нараховується 33068 голів коней, у т.ч. кобил – 17637 голів, тобто відсоток кобил становить 53,3 від всього конепоголів'я, або кількість їх зросла в 2,6 раза. У той же час у формі 24 відсутні дані про кількість новонароджених лошат – всього і на 100 кобил. Є тільки дані виходу лошат у колективних господарствах області, а саме по 28,5 голів на 100 кобил. У господарствах населення утримувалось в 1995 році 40,9 % конепоголів'я, нині це складає 95,4 %, кобил в населення - 97,9 %. В особистих селянських господарствах та в громадському секторі робоче-користувальне конярство поліпшується в основному за рахунок вагозвної породи та жеребців торійської і латвійської порід. Населенню подобаються помісі, які мають хороше тяглове зусилля і привабливі форми.

Племінні конегосподарства за роки реформування були передані у власність населення як плата за борги. Залишились лише колишній Ягільницький кінзавод, який переріс в кінзавод Нагірянської філії ЗАТ НВП «Райз-Агро» Чортківського району та Державна заводська конюшня «Західплемконецентр». За роки реформування було створено на базі товариств з обмеженою відповідальністю нові племрепродуктори: два української верхової породи і один новоолександрівської вагозвної породи. Тут конепоголів'я ідентифіковано, одержано нові племпаспорти, ведеться селекційно-племінна робота. Для вирішення завдань роботи кінзаводу

підготовлено перспективний план селекційно-племінної роботи на 2006-2015 роки.

Станом на 1 січня 2009 року в області всього племінних коней – 295 голів, що становить біля 1 % від загального конепоголів'я. У 1995 році їх було 3 %. Кінзавод Нагірянської філії ЗАТ НВП «Райз-Агро» Чортківського району вирощує племінних коней трьох порід (всього 155 голів), у т.ч. по українській верховій породі – 126 гол, з них жеребці-плідники – 4 голови, матки – 41 голова, молодняк різних років – 81 голова; по новоолександрівській ваговозній породі – 14 голів, у т.ч. жеребець-плідник – 1 голова, кобили – 9 голів, молодняк – 4 голови; чистокровна арабська порода – всього 15 голів, в т.ч. матки – 7 голів, молодняк – 8 голів.

Племрепродуктор – ТОВ «Мустанг і К^о» Буцацького району створений в 1992 році, вирощує коней української верхової породи – всього 59 голів, у т.ч. жеребці-плідники – 4 голови, конематки – 31 голова, молодняк різного віку – 24 голови.

Племрепродуктор, виробничо-торгова фірма «Ексінтер» ЛТД Тернопільського району, що організована у 2004 році, вирощує коней української верхової породи. Всього коней – 23 голови, у т.ч. жеребці-плідники – 4 голови, племконематки – 16 голів, молодняк – 3 голови.

У 2005 році організований племрепродуктор – Приватне агропромислове підприємство «Зелена» Буцацького району, де вирощують коней новоолександрівської ваговозної породи в кількості 23 голови, у т.ч. жеребці-плідники – 2 голови, племінні конематки – 17 голів, племінний молодняк – 4 голови.

Конезавод Нагірянської філії ЗАТ НВП «Райз-Агро» працює, згідно з планом селекційно-племінної роботи, підготовленим співробітниками лабораторії технології ведення конярства Тернопільського інституту агропромислового виробництва, під науковим та методичним керівництвом співробітників лабораторії конярства Інституту тваринництва УААН.

Умови, які склалися на кінзаводі в останні 10-20 років, унаслідок послаблення племінної та організаційної роботи, а також незадовільної годівлі, недостатнього спортивного тренінгу, використання недооцінених за якістю нащадків плідників, спричинили не лише значне скорочення чисельності племінних коней високого ґатунку, але й зниження якості племінного ядра породи. Унаслідок цього склад жеребців-плідників і кобил став поступатись за якістю і типом стандартам породи. Напряв був взятий на підбір жеребців чистокровної верхової породи з метою підвищення жвавості у гладких скачках. Як наслідок, робота з породою стала не відповідати вимогам удосконалення конепоголів'я, при порівняно високій породності, правильному екстер'єру: коні відрізнялися недостатньо високим ростом і недостатньою масивністю.

З 1997 року селекційно-племінну роботу в кінзаводі було спрямовано на укрупнення племінної продукції через використання жеребців-плідників тракенено-ганноверського комплексу та припинення використання плідників

чистокровної верхової породи, тим самим було піднято ростові показники коней. Особливо відбулися позитивні зміни в організаційному, технологічному плані з переходом кінзаводу у власність ЗАТ НВП «Райз-Агро». Головним завданням роботи з українською верховою породою на перспективу стало удосконалення її як самостійної, в типі, яка б забезпечила вимоги кінного спорту (виїздка, конкур, триборство).

За результатами оцінки жеребців-плідників за якістю нащадків, яка була проведена за комплексом ознак (молодняк у відповідності до рекомендацій по випробуванню коней УВП за руховими та стрибковими якостями), кращими жеребцями у кінзаводі стали – 153 Бізнес та 2495 Диктант III-25. за руховими та стрибковими якостями виділилися нащадки Диктанта III-25.

Добрий слід у кінзаводі залишили такі жеребці-плідники: 92 Аеролог, Хмель 9, 101 Гнів 17, Балатон 2, Диктант III-25.

кінному заводу велася робота з наступними лініями: Хобота, Безпечного, Фактотума, Водопада родинною групою Тумана, нащадки яких характеризуються високими спадковими якостями.

Вважаємо, що запропонована для роботи з породою нова селекційна програма дає змогу докорінно поліпшити якість племінних коней української

верхової породи і дати не лише Україні, а й на міжнародну спортивну арену універсального, конкурентоспроможного, із нарядним екстер'єром коня.

Селекційно-племінна робота в племрепродукторах ведеться, відповідно до бонітувальних висновків і рекомендацій по веденню селекційно-племінної роботи.

Висновки:

1. Чисельність конепоголів'я у господарствах Тернопільської області в останні роки скорочується, з 2002 року з 0,2 (загальна кількість 44800 голів) до 3,1 - у 2009 році (33100 голів), із них у господарствах населення - 31560 голів, що становить 95,4 %. Коней в основному використовують для виконання сільськогосподарських робіт на присадибних ділянках населення.

2. Племінне конярство зосереджено в кінному заводі, Держплемконюшні та 3-х племрепродукторах і становить біля 1 % від усього конепоголів'я області в основному української верхової породи.

3. Головним завданням робочо-користувального конярства області є створення ваговозно-верхових і ваговозно-рисистих помісей та помісей, покращених торійською і латвійською породами.

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ КОНЕВОДСТВА НА ТЕРНОПОЛЬЩИНЕ

Власюк М.С., Рущинская Т.М., Тернопольский институт УААН

Представлен анализ сокращения племенного и рабоче-пользовательного конепоголовья в хозяйствах Тернопольской области. Племенное коневодство представлено конезаводом Нагирянской филии ЗАС НВГ «Райз-Агро», где занимаются тремя породами лошадей, Госконюшней и тремя племрепродукторами. В двух из них разводят лошадей украинской верховой породы, а в третьем - новоолександровской тяжеловозной породы. Предлагается рабоче-пользовательное поголовье улучшать жеребцами-производителями новоолександровской тяжеловозной, торийской и латвийской пород.

Ключевые слова: племенное коневодство, конный завод, племенной конный репродуктор, украинская верховая порода лошадей.

UP-TO-DATE STATE AND DEVELOPMENTAL TRENDS OF HORSE HUSBANDRY IN TERNOPOL AREA

Vlasyuk M., Rushchynska T., Ternopol institute affiliated to UAAS

This article presents the complete analysis results on stud and draft horse livestock reduction on the horse breeding farms in Ternopol area. The stud incorporated to 'Rise-Agro' represents stud horse husbandry. This scientific-industrial large-scale breeding enterprise comprises three multiplication farms and the state horse barn. Three horse breeds are produced on the farm. Ukrainian native trotting horse breeding is widespread on the first and second multiplication farms. Novoalexandrovskaya draft horses are bred on the third multiplication farm. Draft horse livestock proposed to be improved via Novoalexandrovskaya draft, Toriyskaya and Latvian stallions mating with the draft horse mares.

Key words: breeding, horse husbandry, stud, multiplication farm, Ukrainian native trotting horse breed.